
ความคิดเห็นของนิสิตแพทย์ต่อรูปแบบการฝึกชกประวัติผู้ป่วยจำลองในโครงการปฐมนิเทศ นิสิตแพทย์ ศูนย์แพทยศาสตรศึกษาชั้นคลินิก โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

ธนพล สิงคะปะ (ภ.บ.) กรองกาญจน์ บุญครอง (ภ.บ.) สิริรัตน์ แก้วเกต (วท.บ.)
และรุจาภา เพชรเจริญ (พ.บ.)

ศูนย์แพทยศาสตรศึกษาชั้นคลินิก โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

บทคัดย่อ

บทนำ ศูนย์แพทยศาสตรศึกษาชั้นคลินิก โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชเปลี่ยนแปลงรูปแบบกิจกรรมการฝึกชกประวัติในผู้ป่วยจำลองในโครงการปฐมนิเทศนิสิตแพทย์เพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่ นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 4 ก่อนการปฏิบัติงานจริงในชั้นคลินิก

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนิสิตแพทย์ต่อรูปแบบการฝึกชกประวัติผู้ป่วยจำลองในโครงการปฐมนิเทศนิสิตแพทย์ ปีการศึกษา 2560

วิธีการศึกษา เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมายคือนิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 4 และ 5 ปีการศึกษา 2560 ที่เข้าร่วมกิจกรรมการฝึกชกประวัติผู้ป่วยจำลอง เก็บข้อมูลจากเรียงความของนิสิตแพทย์และการสัมภาษณ์เชิงลึกภายหลังจากการฝึกปฏิบัติจริงบนหอผู้ป่วย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธี SCAT

ผลการศึกษา ความคิดเห็นของนิสิตแพทย์ต่อรูปแบบการฝึกชกประวัติผู้ป่วยจำลองในโครงการปฐมนิเทศนิสิตแพทย์ คือ การเรียนรู้และทบทวนทักษะการชกประวัติเบื้องต้น เกิดความคิดที่เป็นระบบ มีแนวทางการวางตัวที่เหมาะสม เพิ่มความมั่นใจ เข้าใจจิตใจผู้ป่วย เห็นโอกาสในการพัฒนาตนเอง การมีรุ่นพี่เข้าร่วมกิจกรรมก่อให้เกิดสัมพันธภาพระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้อง ซึ่งหลังผ่านการปฏิบัติงานจริง นิสิตแพทย์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการฝึกชกประวัติผู้ป่วยจำลองนี้เป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากมีประโยชน์ต่อการเรียนและปฏิบัติงานจริงของนิสิตแพทย์ชั้นคลินิก

สรุป รูปแบบการฝึกชกประวัติผู้ป่วยจำลองนี้ ช่วยเสริมสร้างความมั่นใจต่อทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนและการปฏิบัติงานในชั้นคลินิกให้แก่ นิสิตแพทย์

คำสำคัญ นิสิตแพทย์ การชกประวัติ แพทยศาสตรศึกษา ผู้ป่วยจำลอง

ผู้นิพนธ์ที่รับผิดชอบ ธนพล สิงคะปะ

ศูนย์แพทยศาสตรศึกษาชั้นคลินิก โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
ตาก ประเทศไทย

E-mail: Singkapa@gmail.com

วันที่รับบทความ : 20 กุมภาพันธ์ 2562

วันที่ตอบรับบทความ : 3 พฤษภาคม 2562

Collected opinions of medical students on studying the history of medicine as part of their orientation program at Somdejphrajaotaksinmaharaj Hospital's Medical Education Center in Tak Province

---

Thanapon Singkapa (Pharm.D.), Krongkarn Bunkhrong (B.Pharm.), Sirirat Kaewked (B.Sci.) and Rujapha Petcharoen (M.D.)

Medical Education Center, Somdejphrajaotaksinmaharaj Hospital, Tak Province, Thailand

Abstract

Introduction Somdejphrajaotaksinmaharaj Hospital's Medical Education Center has implemented a training model on medical history as part of the orientation program for 4th year medical students who are preparing for their real, hands-on training in clinical rotation.

Objective To study the opinions of medical students undergoing a training model on the history of medicine in their orientation program in 2017.

Materials and Methods This research undertaking was a qualitative study. The key informants were 4th and 5th year medical students in 2017, who participated in a new training program in the history of medicine. In-depth interviews with these students, upon the completion of their clinical rotation (as well as reflective papers), supplied the data for this research. The SCAT method was implemented to analyze the data.

Results The opinions from these medical students after having taken the training model in medical history during their orientation program included not only a more equipped systematic thinking process, an increase in confidence and affirmative attitude, and a better understanding of patient feelings; but, also the study and review on the basics of clinical history, which can promote opportunities for self-development. Furthermore, a good relationship occurred between the senior and junior year clinical students throughout the training period. After the students went through their clinical rotation, most participants agreed that this activity was very necessary.

Conclusion A training model in the history of medicine helps medical students increase their essential studying skills during their clinical rotation.

Keywords Medical student, Medical history, Medical education, Standardized patient

Correspondence author Thanapon Singkapa
Medical Education Center,
Somdejphrajaotaksinmaharaj Hospital, Tak Province, Thailand
E-mail: Singkapa@gmail.com

บทนำ

การสัมภาษณ์ประวัติหรือการซักประวัติ คือ กิจกรรมแรกที่นิสิตแพทย์จะต้องเรียนรู้เมื่อศึกษาในระดับคลินิกและต้องฝึกฝนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตของการเป็นแพทย์ การซักประวัติมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการเจ็บป่วยของผู้ป่วยที่ถูกต้องแม่นยำ อันจะนำไปสู่การวินิจฉัยและการรักษาให้ผู้ป่วยหายจากการเจ็บป่วยได้ ซึ่งระยะแรกที่ฝึกการซักประวัติอาจจะพบกับปัญหาหลายอย่าง แต่เมื่อนิสิตแพทย์ได้เรียนรู้ถึงขั้นตอนการซักประวัติที่ถูกต้อง ร่วมกับการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอจะส่งผลต่อการซักประวัติที่มีประสิทธิผลในที่สุด¹ แม้ว่า การซักประวัติที่ดีจะนำไปสู่การวินิจฉัยโรคได้อย่างถูกต้อง แต่หากนิสิตแพทย์มุ่งเน้นการซักประวัติโดยละเอียด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนเพียงอย่างเดียว โดยไม่สนใจมุมมองของผู้ป่วย อาจทำให้ข้อมูลที่รับ มีความคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริงและข้อมูลที่สำคัญจะไม่มี ความชัดเจน ดังนั้นการซักประวัติผู้ป่วยที่ดีจึงควรเป็นไปในลักษณะที่ยึดผู้ป่วยเป็นศูนย์กลาง อันจะทำให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง และชัดเจนมากกว่า กอปรกับอาศัยทักษะในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในการซักประวัติความเจ็บป่วยด้วยเสมอ^{1,2}

จะเห็นได้ว่าการซักประวัติและการสื่อสารเป็นสิ่งสำคัญของการเรียนแพทย์ และการประกอบวิชาชีพเวชกรรม โดยแพทยสภาได้กำหนดให้เป็นหนึ่งในคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตแพทย์ที่ศึกษาในหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิตของประเทศไทย อีกทั้งคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวรยังให้ความสำคัญกับประเด็นนี้เช่นกันจึงมีการเรียนการสอนภายใต้อัตลักษณ์ตามหลัก 7 star doctor ซึ่งความสามารถในการติดต่อสื่อสารที่ดี (communicator) ถือเป็นหนึ่งในอัตลักษณ์ของบัณฑิตแพทย์ด้วยเช่นกัน³ ในขณะที่เดียวกัน จากการศึกษาทางแพทยศาสตรศึกษาในต่างประเทศพบว่า การซักประวัติผู้ป่วยที่ดีนั้น สามารถนำไปสู่การวินิจฉัยที่ถูกต้อง

ตั้งแต่ยังไม่ต้องทำการตรวจร่างกายหรือทำการสืบค้นเพิ่มเติม⁴ นอกจากนี้ยังพบว่า การจัดการเรียนการสอนที่มีการซักประวัติผู้ป่วยทั้งที่เป็นผู้ป่วยจำลองและผู้ป่วยจริงจะสามารถเพิ่มพูนทักษะในการซักประวัติของนักเรียนแพทย์ได้เป็นอย่างดี และสามารถทำให้นักเรียนแพทย์ให้การวินิจฉัย และรักษาแก่ผู้ป่วยได้อย่างเหมาะสม⁵

ศูนย์แพทยศาสตรศึกษาชั้นคลินิก โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช เป็นสถาบันผลิตแพทย์ร่วมกับคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้จัดให้มีการฝึกซักประวัติในผู้ป่วยจำลองเพื่อเป็นการเตรียมพร้อมก่อนการปฏิบัติงานจริงในชั้นคลินิกแก่นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 4 มาโดยตลอด แต่ในปีการศึกษา 2560 เป็นต้นมาได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการฝึกซักประวัติด้วยการเชิญนิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 5 มาร่วมเป็นผู้ป่วยจำลองแก่นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 4 ทำการฝึกซักประวัติ โดยกิจกรรมนี้จะใช้สถานการณ์สมมติ คือ ผู้ป่วยมาด้วยอาการหอบเหนื่อย อาการท้องเสียและมารดาผู้ป่วยมาปรึกษาเรื่องอาการปวดท้องของบุตร และแบ่งการฝึกเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนแรกให้นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 4 สลับบทบาทเป็นแพทย์และผู้ป่วยจำลอง ขั้นตอนที่สองมีนิสิตชั้นปีที่ 5 แสดงเป็นผู้ป่วยจำลอง และขั้นตอนสุดท้ายจะทำการฝึกซักประวัติกับ standardized patient ที่ทางศูนย์แพทยศาสตรศึกษาชั้นคลินิกฯ ได้เตรียมไว้ โดยกิจกรรมทั้งหมดจะอยู่ภายใต้โครงการปฐมนิเทศนิสิตแพทย์ชั้นคลินิก ศูนย์แพทยศาสตรศึกษาชั้นคลินิก โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช⁶

ดังนั้นคณะผู้วิจัย จึงเกิดคำถามการวิจัยว่า นิสิตแพทย์มีความคิดเห็นอย่างไรต่อรูปแบบการฝึกซักประวัติผู้ป่วยจำลอง ในโครงการปฐมนิเทศนิสิตแพทย์โดยประโยชน์ของงานวิจัยนี้จะสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดรูปแบบการเรียนการสอนด้านการฝึกทักษะการซักประวัติผู้ป่วยก่อนขึ้นปฏิบัติงานของนิสิตแพทย์ชั้น

ปีที่ 4 ในปีการศึกษาต่อไป และขยายพื้นที่ความรู้ทางแพทยศาสตรศึกษาให้มากขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนิสิตแพทย์ต่อรูปแบบการฝึกชกประวัติผู้ป่วยจำลองในโครงการปฐมนิเทศนิสิตแพทย์ ปีการศึกษา 2560

วิธีการศึกษา

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) มีวิธีการศึกษา ดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย คือ นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 4 และ 5 ทั้งหมด จำนวน 29 คน ศูนย์แพทยศาสตรศึกษา ชั้นคลินิก โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ที่เข้าร่วมกิจกรรมการฝึกทักษะการชกประวัติผู้ป่วยในโครงการปฐมนิเทศนิสิตแพทย์ ปีการศึกษา 2560

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนิสิตแพทย์ที่มีต่อกิจกรรมการฝึกชกประวัติผู้ป่วยจำลองในโครงการปฐมนิเทศนิสิตแพทย์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่หนึ่ง ข้อมูลส่วนบุคคล ส่วนที่สอง ความคิดเห็นของนิสิตแพทย์ที่มีต่อกิจกรรมการฝึกชกประวัติผู้ป่วยจำลอง และส่วนที่สาม ข้อเสนอแนะ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ (1) การศึกษาเอกสาร ซึ่งเป็นเรียงความที่นิสิตแพทย์ได้เขียนสะท้อนในหัวข้อ *ความคิดเห็นที่มีต่อกิจกรรมการฝึกชกประวัติผู้ป่วยจำลอง* (2) การสัมภาษณ์เชิงลึก จากกลุ่มเป้าหมายทั้ง 29 คน ซึ่งข้อมูลทั้ง 2 ส่วน จะเก็บภายหลังจากการฝึกปฏิบัติจริงในชั้นคลินิกเป็นเวลา 9 เดือน โดยระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม – 30 เมษายน 2561

การวิเคราะห์ข้อมูล งานวิจัยนี้ได้เลือกใช้หลัก steps for coding and theorization (SCAT) method⁷ เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การขอจริยธรรมการวิจัย งานวิจัยนี้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของโรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช เลขที่โครงการ 5/2561

ผลการศึกษา

นิสิตแพทย์ทุกคนที่เข้าร่วมกิจกรรมการฝึกชกประวัติผู้ป่วยจำลองของศูนย์แพทยศาสตรศึกษา ชั้นคลินิก โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ปีการศึกษา 2560 จำนวนทั้งหมด 29 คน แบ่งเป็นนิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 4 จำนวน 14 คน (ร้อยละ 48.28) และนิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 5 จำนวน 15 คน (ร้อยละ 51.72) ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 17 คน (ร้อยละ 58.6) อายุเฉลี่ย 30.1 ปี วุฒิต่างการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี 26 คน (ร้อยละ 89.7) วิชาซีพีเดิมก่อนเข้าศึกษาหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิตส่วนใหญ่เป็นเภสัชกร 14 คน (ร้อยละ 48.3) และมีระดับผลการเรียน GPA เฉลี่ยสะสมในช่วง 3.00-3.49 จำนวน 17 คน (ร้อยละ 58.6)

1. ความคิดเห็นของนิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 4 ต่อกิจกรรมการชกประวัติผู้ป่วย จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2560 ซึ่งรับบทบาทเป็นผู้ชกประวัติ มีความคิดเห็นใน 6 ประเด็นดังนี้

ประเด็นที่ 1 การรับทราบว่า การชกประวัติมีความสำคัญและเป็นพื้นฐานของการปฏิบัติงานในชั้นคลินิก โดยคิดเห็นว่าการวินิจฉัยโรคนี้ สิ่งสำคัญคือ ประวัติที่ดีและการได้มาซึ่งข้อมูลนั้นย่อมได้จากการชกประวัติที่ดี ดังเช่นนิสิตแพทย์ท่านหนึ่งได้กล่าวว่า “...การชกประวัติผู้ป่วยมีความสำคัญต่อกระบวนการตรวจรักษาโรค ดังที่มีคำกล่าวกันว่า ...โรคที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน กว่าครึ่งสามารถวินิจฉัยจากการชกประวัติเพียงอย่างเดียว...”

ประเด็นที่ 2 การเข้าร่วมกิจกรรมทำให้เพิ่มความมั่นใจในการฝึกปฏิบัติในหอผู้ป่วย เนื่องจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมยังไม่เคยเรียนรู้ และปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยจึงเกิดความกังวล แต่การเข้าร่วมกิจกรรม

ดังกล่าวทำให้ทราบถึงวิธีปฏิบัติตัวในหอผู้ป่วย รวมถึงเพิ่มพูนทักษะการซักประวัติทำให้ลดความเครียดและเพิ่มความมั่นใจขึ้นได้ ดังเช่นนิสิตแพทย์คนที่ 1 ได้กล่าวว่า “...การได้ฝึกซักประวัติยังช่วยให้เกิดความมั่นใจและชำนาญในการซักประวัติมากขึ้น ก่อนปฏิบัติจริงบนหอผู้ป่วย...” นอกจากนี้ยังได้เรียนรู้จุดเด่นและจุดด้อยของตนเองจากการพูดคุยหลังจบกิจกรรม รวมถึงการได้รับบทบาทเป็นผู้สังเกตการณ์ทำให้ทราบถึงประเด็นในการปรับปรุงก่อนปฏิบัติงานจริง ดังนิสิตแพทย์คนที่ 2 ได้กล่าวไว้ว่า “...ต้องคอยสังเกตจุดบกพร่อง จุดเด่น ของเพื่อนที่แสดงบทบาทเป็นแพทย์แล้วนำข้อดีมาปรับใช้กับตนเอง นำข้อบกพร่องมาเป็นสิ่งกระตุ้นเตือนใจ...”

ประเด็นที่ 3 การได้เรียนรู้ทักษะการสื่อสารรวมถึงการวางตัวให้เหมาะสมแก่การเป็นแพทย์ที่ดีและน่าเชื่อถือ โดยเรียนรู้ทั้งจากการที่มีรุ่นพี่แนะนำหลังจบกิจกรรม ดังเช่นนิสิตแพทย์คนที่ 1 ได้กล่าวไว้ว่า “...Feedback จากพี่ปี 5 ที่มีประสบการณ์ในการซักประวัติผู้ป่วย ทำให้ได้เรียนรู้จุดเด่นจุดด้อยของตนเองชัดเจนยิ่งขึ้นและได้คำแนะนำในการพัฒนาทักษะการสื่อสารของตนเองต่อไป...” นอกจากนี้ยังได้เรียนรู้ด้วยตัวเองจากการฝึกซักประวัติ ดังเช่นนิสิตแพทย์คนที่ 2 ได้กล่าวไว้ว่า “...ฝึกการควบคุมอารมณ์ ฝึกมนุษยสัมพันธ์ที่ดี การยิ้มแย้มแจ่มใส ฝึกภาษากาย ฝึกสีหน้าที่เป็นห่วงเอาใจใส่ดูแลคนไข้ ร่วมกับได้ฝึกการจับใจความสำคัญในสิ่งที่ผู้ป่วยพูดและเล่าออกมา...” ซึ่งเป็นการฝึกการใช้ทักษะการสื่อสารทุกด้าน รวมถึงการวางตัวที่เหมาะสมอีกด้วย

ประเด็นที่ 4 การได้ฝึกคิดอย่างเป็นระบบแบบแผน เนื่องจากการซักประวัติ มีความจำเป็นต้องทำให้เป็นระบบรวมถึงมีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับมาเพื่อใช้เลือกคำถามในการซักประวัติต่อ ดังนั้นการฝึกซักประวัติจึงก่อให้เกิดวิธีการคิดที่เป็นระบบ โดยนิสิตแพทย์ท่านหนึ่ง ได้กล่าวว่า “...การได้ฝึกซักประวัติ นั้นก่อให้เกิดกระบวนการความคิดที่เป็นแบบแผนและซักประวัติคนไข้ได้เป็นระบบมากขึ้น...”

ประเด็นที่ 5 การเข้าใจจิตใจของผู้ป่วย เนื่องจากกิจกรรมนี้ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมต้องรับบทบาทเป็นผู้ซักประวัติและผู้สังเกตการณ์จึงส่งเสริมให้เกิดมุมมองของผู้เข้ารับบริการที่ได้เห็นการซักประวัติในหลายรูปแบบเกิดการสะท้อนความคิดในมุมมองของตน และเกิดความเข้าใจถึงจิตใจผู้ป่วยที่ได้รับการซักประวัติ โดยนิสิตแพทย์ท่านหนึ่งได้กล่าวว่า “...รับรู้ถึงความรู้สึกผู้ป่วยเมื่อต้องถูกซักประวัติจากหมอหลายๆ แบบ ดังนั้น ถ้าเราไม่ชอบให้หมอพูดอย่างไร ตอนที่เราเป็นหมอจริงๆ ก็ไม่ควรพูดอย่างนั้น...”

ประเด็นที่ 6 การเข้าร่วมกิจกรรมนี้ทำให้เกิดการถ่ายทอดความรู้จากรุ่นพี่สู่รุ่นน้อง ซึ่งสามารถทำให้เรียนรู้ได้ดีขึ้นและเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดี ดังเช่นนิสิตแพทย์คนที่ 1 ได้กล่าวไว้ว่า “...พี่สอนน้องทำให้ความเกร็งในการเรียนลดลงและสามารถแสดงศักยภาพได้ดีกว่าการเรียนแล้วเครียด...” ทั้งนี้การเรียนรู้ยังก่อให้เกิดประสิทธิผลเนื่องจากลดความประหม่าและเกิดการเรียนรู้ทักษะและประสบการณ์จากรุ่นพี่ที่ได้ทำการถ่ายทอดสู่รุ่นน้องอีกเช่นกัน ดังนิสิตแพทย์คนที่ 2 ที่กล่าวไว้คือ “...รุ่นพี่ได้ช่วยแนะนำหลายอย่างและสอนเทคนิคข้อควรจำต่างๆ เพิ่มเติมจากประสบการณ์ของรุ่นพี่เองและยังช่วยลดความประหม่าลงได้...”

2. ความคิดเห็นของนิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 5 ต่อกิจกรรมการซักประวัติผู้ป่วย ด้านนิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 5 ปีการศึกษา 2560 ซึ่งได้รับบทบาทเป็นผู้ป่วยจำลองนั้นพบว่า มีความคิดเห็นต่อกิจกรรมการซักประวัติโดยแบ่งเป็น 5 ประเด็นดังนี้

ประเด็นที่ 1 การได้กลับไปทบทวนทักษะการฝึกซักประวัติ โดยได้กล่าวว่าการได้รับบทบาทผู้ป่วยจำลอง นอกจากการที่ได้รับการอบรมของการเป็นผู้ป่วยจำลองให้เหมาะสมแล้ว ยังถือเป็นโอกาสที่ตนจะได้กลับไปทบทวนตำราถึงการซักประวัติพื้นฐานเพื่อใช้ในการสอนน้อง ดังเช่นนิสิตแพทย์คนที่ 1 ได้กล่าวไว้ว่า “...นอกจากประโยชน์ที่เกิดแก่นิสิตแพทย์

ชั้นปีที่ 4 ดิฉันคิดว่าดิฉันก็ได้รับประโยชน์ด้วยเช่นกัน เนื่องจากการทำให้ได้กลับมาทบทวนทักษะการซักประวัติที่เป็นลำดับเป็นขั้นตอน ซึ่งตอนปฏิบัติงานอาจจะมีการตกลงในบางประเด็น...” และในบางท่านนั้นการได้เป็นผู้ป่วยจำลองที่ได้รับการซักประวัติทำให้สะท้อนถึงการซักประวัติของตนเอง ทำให้ทราบว่าตนต้องกลับไปทบทวนสิ่งใดหรือมีสิ่งใดตกลง ดังเช่น นิสิตแพทย์คนที่ 2 ได้กล่าวไว้ว่า “...ในขณะที่เราต้องประเมินการซักประวัติเบื้องต้นปี 4 ด้วย ก็เป็นการช่วยสะท้อนการซักประวัติและทบทวนขั้นตอนในการซักประวัติให้กับตนเอง...”

ประเด็นที่ 2 การเพิ่มความมั่นใจในการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย โดยประเด็นนี้ ผู้ป่วยจำลองที่เป็นนิสิตแพทย์รุ่นพี่มองว่าการมีกิจกรรมที่รุ่นพี่ได้เข้าร่วมนั้น ทำให้นิสิตแพทย์ปี 4 ลดความประหม่าและเพิ่มความมั่นใจให้นิสิตแพทย์ปี 4 อย่างเห็นได้ชัด ดังนิสิตแพทย์ท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า “...ช่วยเสริมความมั่นใจและเป็นแนวทางปฏิบัติให้ถามประวัติตามระบบให้ชัดเจน ช่วยให้น้องๆ เกิดความมั่นใจและชำนาญในการซักประวัติมากขึ้น ก่อนที่จะต้องไปปฏิบัติงานจริงบนหอผู้ป่วย...”

ประเด็นที่ 3 การเข้าใจจิตใจผู้ป่วย เนื่องจากต้องรับบทบาทของผู้ป่วยจำลองจึงทำให้เข้าใจถึงการถูกซักประวัติในรูปแบบต่างๆ โดยเห็นได้จากความคิดเห็นของนิสิตแพทย์คนที่ 1 ได้กล่าวไว้ว่า “...กิจกรรมนี้ทำให้ทราบความรู้สึกของคนที่ถูกถามว่ารู้สึกเช่นไร ทำให้เราสามารถไปปรับใช้ในการซักประวัติผู้ป่วยต่อไป...” นอกจากนั้นยังเข้าใจจิตใจรวมถึงความวิตกกังวลที่อยากระบายหรือต้องการสื่อของผู้ป่วยได้มากขึ้นกว่าการเป็นผู้ปฏิบัติงานดังเช่นที่ผ่านมา ดังเช่นนิสิตแพทย์คนที่ 2 ได้กล่าวไว้ว่า “...เข้าใจคนไข้ในระดับหนึ่งว่าการที่หมอซักประวัติแบบใดที่ทำให้ผู้ป่วยวิตกกังวลหรือไม่สบายใจที่จะตอบในแต่ละคำถาม...”

ประเด็นที่ 4 การฝึกทักษะการสื่อสารการใช้ไหวพริบในการปรับตัวและการวางตัวให้

เหมาะสมในสถานการณ์ต่างๆ โดยนอกจากการฝึกเลือกใช้คำถามแล้ว การเป็นผู้ป่วยจำลองทำให้ได้ฝึกการเลือกใช้คำที่ต้องการจะสื่อถึงความต้องการให้ได้ชัดเจนและตรงประเด็น รวมถึงการที่ต้องมีการวิจารณ์หลังจบกิจกรรมนั้น นิสิตแพทย์รุ่นพี่จำเป็นต้องเลือกใช้คำที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการที่นิสิตแพทย์รุ่นน้องจะจำและนำไปปรับใช้ โดยนิสิตแพทย์คนที่ 1 ได้กล่าวไว้ว่า “...เราต้องเลือกคำพูดที่ตรงไปตรงมาเพื่อให้้องเข้าใจสิ่งที่ต้องการจะสื่อที่ต้องเป็นคำพูดที่นุ่มนวล เพื่อถนอมน้ำใจน้องที่เป็นหมอและผู้สังเกตการณ์ ทำให้ตนเองรู้สึกตระหนักเห็นความสำคัญของการใช้คำพูดมากขึ้น...” นอกจากนี้ การมีสถานการณ์ผู้ป่วยจำลองที่หลากหลายยังทำให้ได้พบผู้ป่วยหลายรูปแบบ การปรับตัวและการวางตัวให้เหมาะสมกับผู้ป่วยในแต่ละรูปแบบจึงมีความจำเป็น ซึ่งนิสิตแพทย์คนที่ 2 ได้กล่าวไว้ว่า “...ปฏิบัติงานจริงในหอผู้ป่วยซึ่งจะต้องพบกับผู้ป่วยที่มีความหลากหลายที่จำเป็นต้องอาศัยการปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในตอนนั้นให้ได้...”

ประเด็นที่ 5 การสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้อง พบว่ากิจกรรมนี้ ทำให้เชื่อมความสัมพันธ์อันดีระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้อง ทำให้ได้รู้จักและพูดคุยรวมถึงได้ให้คำปรึกษาในด้านการใช้ชีวิตและการเรียน โดยนิสิตแพทย์หลายท่านได้กล่าวไว้ว่า “...ภายหลังจากเสร็จจากการฝึกบทบาทสมมติ เป็นช่วงเวลาให้รุ่นน้องพูดคุยหรือซักถามในเรื่องเรียนหรือเรื่องต่างๆที่สงสัยได้มากขึ้นและได้ทำความรู้จักกับน้องรหัสของตนเองมากขึ้น รวมทั้งได้รู้ข้อดี ข้อเด่นของน้องรหัสตนเอง เพื่อที่จะได้คอยให้ความช่วยเหลือ...” นอกจากนี้ยังทำให้นิสิตแพทย์รุ่นพี่ได้รู้สึกถึงการเป็นผู้ให้ ดังเช่นนิสิตแพทย์ท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า “...ได้รู้สึกถึงการเป็นผู้ให้แก่้องช่วยน้องในการประเมินการซักประวัติ...” ซึ่งเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีแก่รุ่นพี่รุ่นน้อง ทำให้เกิดความช่วยเหลือเกื้อกูลอันดีซึ่งกันและกันอีกด้วย

3. ความคิดเห็นของนิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 4 – 5
 ภายหลังจากผ่านการปฏิบัติงานจริง สามารถแบ่ง
 ความคิดเห็นออกเป็น 6 ประเด็นดังนี้

**ประเด็นที่ 1 มีความมั่นใจเมื่อต้องทำการ
 ชักประวัติผู้ป่วย** ดังเช่น นิสิตแพทย์คนที่ 1 ได้กล่าวไว้
 ว่า “...การฝึกกับผู้ป่วยจำลองก่อนพบผู้ป่วยจริงทำให้
 ข้าพเจ้ามีความมั่นใจมากขึ้นจากเดิม...” นิสิตแพทย์คน
 ที่ 2 ยังได้กล่าวสอดคล้องกันคือ “...การฝึกซักประวัติ
 กับผู้ป่วยจำลองทำให้รู้วิธีการหลักการเบื้องต้นและ
 ได้เป็นผู้ป่วยจำลองเองด้วย ทำให้รู้สึกถึงความรู้สึก
 ของผู้ป่วยหากถูกซักประวัติ หากแพทย์ซักประวัติไม่
 ดีไปวนมาผู้ป่วยก็เกิดความไม่มั่นใจได้ กิจกรรมนี้ทำให้
 รู้สึกมั่นใจมากขึ้นและนำข้อเสียไปปรับปรุงก่อนปฏิบัติ
 จริงกับผู้ป่วย...” และนิสิตแพทย์คนที่ 3 “...มั่นใจมาก
 ขึ้นเพราะตอนแรกไม่รู้หลักการอะไรเลยถึงแม้ว่าตอน
 แรกจะขมวดปมไม่ได้เลย แต่ก็พอที่จะจับจุดว่าจะถาม
 อะไร...”

**ประเด็นที่ 2 คำนึงถึงจิตใจผู้ป่วยเสมอ
 เมื่อต้องทำการซักประวัติ** เนื่องจากในกิจกรรมนี้ให้
 นิสิตแพทย์ได้ทดลองเป็นผู้ป่วยจำลองทำให้ได้รับรู้ถึง
 ความรู้สึกและสิ่งที่ผู้ป่วยต้องการ ดังเช่นความเห็นของ
 นิสิตแพทย์คนที่ 1 คือ “...มีโอกาสได้เป็นผู้ป่วยจำลอง
 ให้กับเพื่อนด้วยจึงได้รับรู้ถึงการเป็นผู้ป่วย หากแพทย์
 ใช้น้ำเสียงไม่น่าฟัง ไม่สบตา ไม่แสดงความเห็นอก
 เห็นใจผู้ป่วย ผู้ป่วยก็จะรู้สึกไม่ดี ไม่ศรัทธา เมื่อตนเอง
 ซักประวัติกับผู้ป่วยจริง จึงได้รำลึกถึงข้อนี้ไว้เสมอ
 เพราะแค่ป่วยก็ทุกข์ใจมากแล้ว ต้องการที่ฟัง หากพบ
 แพทย์ที่พูดจาดี ผู้ป่วยก็เหมือนได้บรรเทาทุกข์นั้นไป
 บ้างแล้ว...” และการปฏิบัติงานของนิสิตแพทย์ต้อง
 กระทำกับผู้ป่วยจริง ซึ่งมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์
 ที่ไม่ได้แตกต่างจากคนทั่วไปเลย ดังนั้นควรปฏิบัติต่อ
 ผู้ป่วยด้วยความปรารถนาดีและมีเมตตา ดังเช่นนิสิต
 แพทย์คนที่ 1 กล่าวว่า “...เพราะผู้ป่วยที่มาโรงพยาบาล
 ล้วนแต่ต้องการการดูแลรักษาที่ถูกต้องตามหลักการ
 แพทย์แล้ว ยังต้องการความเมตตาปรารถนาดีจากผู้

ให้การรักษาทั้งกาย วาจา และใจด้วยทั้งสิ้น...” อีกทั้ง
 ผู้ป่วยเหล่านั้นยังเปรียบเสมือนครูผู้ให้ความรู้เรา โดย
 นิสิตแพทย์คนที่ 2 ได้กล่าวว่า “...อย่างน้อยตอนซัก
 ประวัติเราให้เกียรติต่อผู้ป่วยในฐานะที่จะเป็นคุณครู
 สอนเรา ประพฤติตัวอย่างสุภาพ รักษาความลับของ
 ผู้ป่วย...” เป็นต้น ดังนั้นเมื่อต้องทำการซักประวัติทุก
 ครั้งจึงต้องคำนึงถึงจิตใจผู้ป่วยเสมอ

**ประเด็นที่ 3 มีทักษะในการซักประวัติ
 ผู้ป่วยเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน** โดยมีข้อคิดเห็นที่
 น่าสนใจดังนี้ นิสิตแพทย์คนที่ 1 กล่าวว่า “...แม้จะยังไม่
 ครบถ้วนสมบูรณ์แต่ก็มีแนวทางและหัวข้อหลักเพียงพอ
 ต่อการนำไปปฏิบัติจริงและเพิ่มพูนขึ้นเรื่อยๆ ตาม
 ประสบการณ์...” นิสิตแพทย์คนที่ 2 “...แต่ไม่ทั้งหมด
 เนื่องจากในแต่ละโรคมีรายละเอียดที่ต้องซักแตกต่างกัน
 และเมื่อปฏิบัติงานจริงจะได้เจอโรคที่หลากหลาย
 แต่ทั้งนี้เมื่อมีการฝึกมาก่อนทำให้เรามีแนวทางในการ
 ซักประวัติคร่าวๆและสามารถไปศึกษาต่อเพื่อให้ซัก
 ประวัติได้ดียิ่งขึ้นได้...” และนิสิตแพทย์คนที่ 3 “...ยัง
 ขาดรายละเอียดเฉพาะโรค แต่ถ้าโดยภาพรวมก็ถือว่า
 น่าจะเพียงพออยู่...”

**ประเด็นที่ 4 สามารถวางตัวได้อย่าง
 เหมาะสมและน่าเชื่อถือเมื่อทำการซักประวัติผู้ป่วย**
 กล่าวคือ เมื่อนิสิตแพทย์ต้องไปปฏิบัติงานจริง นิสิต
 แพทย์จะสามารถวางตัวได้อย่างเหมาะสมและทำให้
 ผู้ป่วยเชื่อถือได้ ดังเช่นที่นิสิตแพทย์คนที่ 1 กล่าวว่า
 “...ในการฝึกซักประวัติมีการชี้แนะจุดเด่นจุดด้อย
 จากผู้สังเกตการณ์ทำให้มีการพัฒนาปรับปรุงและ
 วางตัวได้อย่างเหมาะสม เมื่อต้องทำการซักประวัติ
 ผู้ป่วยจริง...” นิสิตแพทย์คนที่ 2 ได้ให้ความเห็นว่า
 “...ทุกครั้งที่ซักประวัติใช้คำถามสุภาพ ขออนุญาตผู้
 ป่วยและให้เกียรติผู้ป่วยทุกครั้ง แต่งกายน่าเชื่อถือและ
 เข้าไปในเวลาที่ไม่นรบกวนผู้ป่วย...” และนิสิตแพทย์คน
 ที่ 3 ได้ให้ข้อสังเกตไว้ดังนี้ “...ตอนที่เราไปซักจริงๆ เรา
 สามารถซักได้เองแต่อาจจะไม่ได้ข้อมูลครบในที่เดียว
 ผู้ป่วยให้ความเชื่อถือและไว้วางใจ...”

ประเด็นที่ 5 สัมพันธภาพระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้อง ช่วยให้รุ่นน้องปรับตัวในการเรียนชั้นคลินิกได้ง่ายขึ้น โดยมีตัวอย่างความเห็นจากนิสิตแพทย์ ดังนี้ นิสิตแพทย์คนที่ 1 “...เวลาที่เราเป็นน้องใหม่ปี 4 เราจะไม่รู้ว่าจะต้องทำอะไร แต่ถ้าเรามีสัมพันธภาพที่ดีกับพี่จะช่วยสอนและแนะนำการปฏิบัติตัว โดยเฉพาะเรื่องการปรับตัวและการเรียน...” นิสิตแพทย์คนที่ 2 “...เรามีรุ่นพี่บอกก่อน เตือนก่อน เลยวางแผนได้ว่าต้องทำอะไร ยิ่งเวลาขึ้นคลินิก ถึงยังมีติดขัดบ้างแต่ก็ดีกว่าไม่รู้อะไรมาก่อน...” ในขณะที่ นิสิตแพทย์คนที่ 3 “...พี่คอยแนะนำมันดี ดีกว่าไม่มีเลยแล้วต้องไปเจอปัญหาเอง ไม่มีการเตรียมตัวก่อน อาจจะแย่ได้ พอรู้ก่อนก็ง่ายที่จะปรับตัว...”

ประเด็นที่ 6 การถ่ายทอดประสบการณ์และความรู้ของรุ่นพี่สู่รุ่นน้อง เป็นสิ่งสำคัญในการเรียนและการปฏิบัติงานชั้นคลินิก ถือเป็นประเด็นที่ นิสิตแพทย์ได้ให้ความเห็นได้อย่างน่าสนใจอีกประเด็นหนึ่ง มีเนื้อความดังนี้ นิสิตแพทย์คนที่ 1 “...เนื่องจากรุ่นพี่ย่อมมีประสบการณ์มากกว่า ได้ผ่านสิ่งที่ควรเรียนรู้มาก่อน รู้ว่าจุดไหนคือจุดที่ควรรู้ ซึ่งทำให้น้องเห็นภาพและรู้แนวทางในการศึกษาต่อ...” นิสิตแพทย์คนที่ 2 ได้มีความเห็นคล้ายคลึงกันแต่มีข้อความเห็นเพิ่มเติมในบางประการ ดังนี้ “...เนื่องจากพี่สอนน้องทำให้เห็นปัญหาที่พี่เคยพบมาก่อน เคยสงสัยมาก่อน ทำให้ถ่ายทอดสู่รุ่นน้องได้ดีกว่าในเรื่องการปฏิบัติงาน แต่เรื่องข้อมูลวิชาการผู้ที่ถ่ายทอดได้ดีและครบถ้วนยังคงต้องเป็นอาจารย์แพทย์...” และความเห็นของ นิสิตแพทย์คนที่ 3 คือ “...เวลาจะให้พี่สอนต้องเลือกตัวอย่างที่หลากหลาย เช่น ทั้งคนเก่ง คนเรียนปานกลางปกติ หรือคนที่มีปัญหาในชีวิต หรือคนที่ทำกิจกรรมเยอะๆ เพราะตัวอย่างที่เป็นคนเก่งเป็นเพียงตัวอย่างส่วนน้อยและคนที่เป็ปัญหาหนักไม่ได้เป็นคน ที่เก่งขนาดนั้น เป็นคนกลุ่มอื่นที่จำเป็นต้องได้ข้อมูลที่เหมาะสมกับตัวเค้ามากกว่า...” เป็นต้น

นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยได้สอบถามความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมดังกล่าว พบว่า นิสิตแพทย์ส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญและเห็นควรให้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เช่น “...ตอนปี 3 เรียนการซักประวัติมาแบบเล็กน้อย ทำให้ยังจับจุดไม่ได้ว่าจะต้องซักอย่างไรถ้ามีการฝึกก่อนเหมือนช่วยพัฒนา skill ของปี 3 เมื่อขึ้นมาปี 4...”

“...ทำให้ทราบถึงวิธีการได้มาซึ่งข้อมูลที่จำเป็นในการซักประวัติ ได้รู้ว่าควรใช้เทคนิคอะไร ตอนที่มีการประเมินหลังฝึกและฝึกการใช้เวลาในการซักประวัติอย่างเหมาะสม กระชับ และได้ข้อมูลครบ...”

“...เนื่องจากในการเรียนการสอนในแต่ละแผนกจะต้องมีการรับ Case ไว้ในการดูแลตั้งแต่วันที่ก่อนหน้าวันแรกที่ขึ้นปฏิบัติงาน หากไม่ได้มีการฝึกซักประวัติก่อนวันปฏิบัติงานจริงก็จะทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานได้ อีกทั้งในรายวิชาที่ไม่ได้มีการสอนอย่างเป็นทางการจะลักษณะ ดังนั้นการฝึกซักประวัติจึงช่วยให้มีความมั่นใจในการปฏิบัติงาน...”

วิจารณ์

กิจกรรมการซักประวัติทางการแพทย์เป็นสิ่งสำคัญของการเรียนแพทย์และการประกอบวิชาชีพเวชกรรม ซึ่งการซักประวัติที่ดีจะต้องยึดถือผู้ป่วยเป็นศูนย์กลางและต้องมีทักษะในการสื่อสารที่ดี^{1,2} และจากความคิดเห็นของนิสิตแพทย์ต่อการฝึกซักประวัติผู้ป่วยจำลองตามรูปแบบที่มีการเปลี่ยนแปลงในปีการศึกษา 2560 ของศูนย์แพทยศาสตรศึกษาชั้นคลินิก โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ยังพบว่า นิสิตแพทย์ส่วนใหญ่มีการเรียนรู้ทักษะการซักประวัติการสื่อสารและการวางตัวอย่างเหมาะสมต่อผู้ป่วย ให้ผลสอดคล้องกับการศึกษาของคหิรียา รัตนวิมลและคณะ³ ที่ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้ผู้ป่วยจำลองในนิสิตพยาบาล พบว่าการเรียนรู้ ด้วยรูปแบบดังกล่าวจะเสริมสร้างทักษะด้านการสื่อสารและการซักประวัติได้ดีที่สุด

ในขณะที่เดียวกัน ยังสอดคล้องกับผลงานของ ปัตพงษ์ เกษสมบูรณ์และคณะ⁹ ซึ่งอธิบายว่า ทักษะ การสื่อสารของนิสิตแพทย์สามารถพัฒนาได้ผ่านการ ฝึกปฏิบัติกับผู้ป่วยทั้งในสถานการณ์จริงและจำลอง เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม รูปแบบกิจกรรมการซักประวัติ ผู้ป่วยของศูนย์แพทย์ฯ นั้นพบข้อดีเพิ่มขึ้นคือ นิสิต แพทย์ได้รับรู้ถึงความรู้สึกและจิตใจของผู้ป่วยเมื่อ ตนเองได้รับบทบาทเป็นผู้ป่วยจำลอง นิสิตแพทย์รุ่นพี่ ที่ได้มารับบทบาทเป็นผู้ป่วยจำลอง ได้กลับไปทบทวน ความรู้เกี่ยวกับโรคและแนวทางการซักประวัติ เพื่อมา ช่วยสอนรุ่นน้อง ทำให้ได้มีโอกาสมองเห็นจุดพัฒนา ของตนเองและนำมาถ่ายทอดให้รุ่นน้อง จะเห็นได้ว่า รูปแบบของกิจกรรมนี้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เข้าร่วม ทุกๆ ฝ่ายโดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่ เป็นรุ่นน้องเมื่อเห็นว่ามีรุ่นพี่ของตนมาร่วมเป็นผู้ป่วย จำลอง ทำให้คลายความกดดัน ลดความประหม่า และการได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการปรับตัว การเรียน หรือการปฏิบัติงานในชั้นคลินิกที่มาจากประสบการณ์ ของรุ่นพี่ยังทำให้รุ่นน้องมีความมั่นใจมากยิ่งขึ้น เมื่อ ต้องไปปฏิบัติงานจริงบนหอผู้ป่วย อันสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ ตรีพร กำลังเกื้อและคณะ¹⁰ ที่อธิบาย ว่า การเรียนรู้ระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้องจะช่วยให้ นิสิตแพทย์ เรียนรู้จากต้นแบบไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ การปฏิบัติตามต้นแบบที่ถูกต้องซึ่งหมายถึง อาจารย์หรือรุ่นพี่ จะส่งเสริมให้การเรียนรู้ของนิสิต แพทย์เกิดประสิทธิผลมากขึ้น

สัมพันธภาพที่เกิดขึ้นระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้องเป็น สิ่งสำคัญที่ช่วยให้รุ่นน้องสามารถปรับตัวในการเรียน ชั้นคลินิกได้ง่ายขึ้น เนื่องจากรุ่นพี่มีประสบการณ์ มากกว่ารุ่นน้องจึงสามารถเป็นที่ปรึกษาเมื่อรุ่นน้อง มีปัญหา ในยามที่รุ่นน้องมีความวิตกกังวลใจก็มีรุ่นพี่ คอยปลอบ และให้กำลังใจให้หายเครียดอยู่เสมอ ซึ่ง ปัญหาด้านความเครียดถือเป็นปัญหาหนึ่งที่พบในนิสิต แพทย์ชั้นคลินิกดังการศึกษาของวินิทราน นวลละออง¹¹

และการศึกษาของรุ่งรัตน์ ระย้าแก้ว¹² พบว่า นิสิตแพทย์ ชั้นปีที่ 4 มีความเครียดเรื่องการปรับตัวและการปฏิบัติงาน เป็น 1 ใน 3 อันดับแรกของปัญหาความเครียด ในนิสิตแพทย์ชั้นคลินิก ดังนั้นการที่มีการจัดรูปแบบ การฝึกซักประวัติโดยให้รุ่นพี่เข้ามามีส่วนร่วมเช่นนี้ อาจจะช่วยลดปัญหาความเครียดที่มักเกิดขึ้นในนิสิต แพทย์รุ่นน้องได้ยิ่งไปกว่านั้น การถ่ายทอดความรู้และ ประสบการณ์จากการเรียนหรือการปฏิบัติงานของ รุ่นพี่ยังเป็นประโยชน์ต่อรุ่นน้อง ทำให้รุ่นน้องได้ทราบ ถึงแนวทางการเรียนและการปฏิบัติงาน เป็นที่พึงให้ รุ่นน้อง เมื่อมีปัญหาการเรียนและเกิดการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ระหว่างกัน ดังนั้นหากมีการส่งเสริมให้มีการใช้ หรือพัฒนารูปแบบการฝึกซักประวัติผู้ป่วยจำลองนี้ อาจก่อให้เกิดอัตลักษณ์ที่ดีของนิสิตแพทย์ชั้นคลินิก ของศูนย์แพทยศาสตรศึกษาชั้นคลินิก โรงพยาบาล สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชหลายๆ อย่างดังที่ได้ กล่าวข้างต้น ซึ่งผลสุดท้ายนั้นย่อมก่อให้เกิดประโยชน์ สูงสุดต่อตัวนิสิตแพทย์และผู้ป่วยในที่สุด

สรุป

นิสิตแพทย์ที่เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด 29 คน มีความคิดเห็นแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแรก นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 4 ที่เป็นทั้งผู้ฝึกซักประวัติและผู้ป่วย จำลองได้เรียนรู้และทบทวนทักษะการซักประวัติและ การสื่อสารเบื้องต้นแล้ว มีความเข้าใจในความรู้สึกของ ผู้ป่วยมากขึ้น ได้เรียนรู้วิธีการวางตัวและวิธีการปรับตัว ให้เหมาะสมต่อสถานการณ์ต่างๆ นอกจากนี้การที่รุ่น พี่เข้าร่วมเป็นผู้ป่วยจำลองในกิจกรรมนี้ทำให้รุ่นน้อง คลายความประหม่า สามารถให้คำแนะนำในการพัฒนา ตนเองได้อย่างชัดเจน และได้ถ่ายทอดประสบการณ์ ในการเรียนชั้นคลินิกให้แก่รุ่นน้อง ทำให้รุ่นน้องเกิด ความมั่นใจมากขึ้นเมื่อต้องไปปฏิบัติงานจริง และกลุ่ม ที่สอง นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 5 ที่ได้รับบทบาทเป็นผู้ป่วย จำลองให้แก่รุ่นน้องคือ รุ่นพี่ได้กลับไปทบทวนการ แนวทางการซักประวัติและได้ทบทวนถึงจุดบกพร่อง

ของตัวเอง ทำให้มีโอกาสได้พัฒนาตัวเองให้ดีกว่าเดิม อีกทั้งการที่รุ่นพี่และรุ่นน้องได้เข้าร่วมกิจกรรมร่วมกัน ทำให้เกิดการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันมากยิ่งขึ้น

หลังผ่านการปฏิบัติงานจริงผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่ เห็นว่ากิจกรรมนี้เป็นสิ่งจำเป็นเนื่องจากนิสิตแพทย์ ในชั้นปริคณินกยังขาดประสบการณ์และทักษะในการทำงานกับผู้ป่วยจริง แต่เมื่อผ่านการฝึกดังกล่าวมาแล้วทำให้มีความมั่นใจและมีทักษะที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน อีกทั้งยังช่วยสร้างสัมพันธ์ภาพกับรุ่นพี่ที่สามารถปรับตัวและรู้แนวทางการศึกษาในชั้นคลินิก ได้ดียิ่งขึ้น และมีข้อเสนอแนะให้เพิ่มสถานการณ์ หรืออาการป่วยในกิจกรรมการฝึกซักประวัติให้มีความครอบคลุมมากกว่าเดิม

ข้อจำกัด

การศึกษานี้ส่วนหนึ่งใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกที่ ดำเนินการหลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมการฝึกซักประวัติ เป็นระยะเวลาประมาณ 9 เดือน ซึ่งอาจมีการลำเอียง ต่อเหตุการณ์บางอย่างในอดีต ดังนั้นหากมีการ ทำการสัมภาษณ์หลังขึ้นปฏิบัติงานจริงในระยะเวลา ที่เหมาะสม อาจทำให้ได้รับทราบถึงประโยชน์ของ รูปแบบกิจกรรมต่อการปฏิบัติงานจริงที่มีการลำเอียง น้อยลงอีกทั้ง ยังเป็นการศึกษาในโรงเรียนแพทย์ ขนาดเล็กเพียงสถาบันเดียว จึงไม่สามารถยืนยันได้ ว่า รูปแบบกิจกรรมนี้เหมาะสมกับโรงเรียนแพทย์ใน พื้นที่อื่นๆ เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษา เชิงคุณภาพ โดยไม่มีการประเมินความรู้ก่อนและ หลังกิจกรรมฝึกซักประวัติ รวมถึงการศึกษาถึงความ พึงพอใจร่วมด้วยหรือพิจารณาให้เพื่อนร่วมชั้นเรียน อาจารย์แพทย์และเจ้าหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติงานร่วมกับ นิสิตแพทย์ร่วมประเมินผลของกิจกรรม เมื่อนิสิตแพทย์ ต้องปฏิบัติงานจริง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่นิสิต แพทย์และผู้ป่วย

การจัดกิจกรรมในครั้งนี้ได้มีการค้นหาและ พัฒนารูปแบบของกิจกรรมที่สามารถสอดแทรกในการ

ซักประวัติผู้ป่วย อาทิ การเปิดวิดีโอสาธิต การบรรยาย โดยอาจารย์ผู้สอน เป็นต้น ตลอดจนยังมิได้เพิ่มผู้มีส่วน ได้ส่วนเสียในกิจกรรมการซักประวัติ อาทิ อาจารย์ แพทย์และนิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 6 ร่วมเพื่อประโยชน์สูงสุด ของนิสิตแพทย์

เอกสารอ้างอิง

1. วิทยา ศรีตมา. บรรณาธิการ. การสัมภาษณ์ประวัติ และตรวจร่างกาย. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2551.
2. ชิชณ พันธ์เจริญ และจรงค์จิตร งามไพบูลย์. บรรณาธิการ. คู่มือทักษะการสื่อสารสำหรับ แพทย์ประจำบ้านและนักเรียนแพทย์. กรุงเทพฯ: ธนาเพชร; 2552.
3. คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. หลักสูตร แพทยศาสตรบัณฑิต พ.ศ.2555. พิษณุโลก: คณะ แพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร; 2556.
4. Tsukamoto T, Ohira Y, Noda K, Takada Tc, a Ikusaka M. The contribution of the medical history for the diagnosis of simulated cases by medical students. Int J Med Educ. 2012; 3: 78-82.
5. Keifenheim KE, Teufel M, Ip J, Speiser N, Leehr EJ, Zipfel S, Herrmann-Werner A. Teaching history taking to medical students: a systematic review. BMC Med Educ. 2015; 15: 159.
6. โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช. โครงการปฐมนิเทศนิสิตแพทย์ ศูนย์แพทย- ศาสตร์ศึกษาชั้นคลินิก ปีการศึกษา 2560. ตาก: โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช; 2560.

7. Otani T. "SCAT" A qualitative data analysis method by four-step coding: Easy startable and small scale data-applicable process of theorization. Bulletin of the Graduate School of Education and Human Development. Nagoya University.2007; 54: 27-44.
8. คัทธรียา รัตน์วิมล, วาริรัตน์ แก้วอุไร, พูลสุข หิงคานนท์. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน โดยผู้ช่วยจำลองร่วมกับวงสนทนาแห่งความไว้วางใจ เพื่อส่งเสริมความสุขในการเรียนสำหรับนิสิตพยาบาล. วารสารการพยาบาลและสุขภาพ. 2558; 9: 179-92.
9. ปัตพงษ์ เกษสมบูรณ์, นฤมล สิ้นสุพรรณ, อมรรัตน์ รัตน์ศิริ, วัฒนะ ดิฐสถาพรเจริญ, ปิยธิดา คูหิรัญญรัตน์และ เสาวนันทน์ บำเรอราช. ทักษะการสื่อสารสำหรับการให้คำปรึกษาทางการแพทย์. ศรีนครินทร์เวชสาร. 2551; 23: 250-7.
10. ตริพร กำลั้งเกื้อ, ชนินันท์ โฆษิตกุลจ, กนกพร สุขโต. ทักษะการคิดของนักศึกษาพยาบาลต่อการจัดการเรียนการสอนนอร์คราวน์ในหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต. Rama Med J. 2561; 41: 48-57.
11. วินิทรานวละออง. ความเครียดในนักศึกษาแพทย์ชั้นคลินิก มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ธรรมศาสตร์เวชสาร. 2553; 10: 95-102.
12. รุ่งรัตน์ ระย้าแก้ว, วัลลี สัตยาศัย. ความเครียดของนิสิตแพทย์ ชั้นปีที่ 4-6 กรณีศึกษา ศูนย์แพทยศาสตรศึกษาชั้นคลินิก โรงพยาบาลพุทธชินราช พิษณุโลก. ธรรมศาสตร์เวชสาร. 2556; 12: 17-23.